



Cabolo, l'aconseguidor

Francisco Martínez ha estat vint anys a l'ombra de Carlos Fabra. Des de la vice-presidència de la Diputació de Castelló ha acaparat inversions milionàries per a la Vall d'Alba. El cas d'aquest municipi exemplifica la discrecionalitat i les males pràctiques amb què funcionen les diputacions.

Qualsevol que vaja cap a l'interior de les comarques de Castelló se sorprendrà, en arribar a la Vall d'Alba, de l'aspecte que ofereix el municipi. Un corredor ample fet de lloses i ben polit, amb un reguitzell de palmeres ben robustes, saluden el nouvingut. Per als qui freqüenten la platja, els resultarà impossible de no pensar en un passeig marítim, per bé que som a més de vint quilòmetres de la línia de costa més propera. Per aquestes latituds, ni el salnitre ni la brisa costera no es deixen sentir; així i tot, el passeig marítim llueix imponent. El passeig és una anomalia com moltes de les que el visitant encuriós pot trobar-se en aquest municipi de la Plana Alta. Amb 2.906

veïns censats, un passat eminentment agrícola i un atractiu turístic limitat, la Vall d'Alba –o qui la governa– està entestada a fer d'aquesta terra una terra promesa.

Perquè la Vall d'Alba no és un poble qualsevol. En absolut. Es tracta de la nineta dels ulls de la Diputació de Castelló. Sens dubte, aquest poble és, amb molta diferència, el que més s'ha beneficiat de la Diputació. Cap dels 135 municipis que conformen Castelló, ni del Partit Popular ni del Partit Socialista, no n'han extret tants recursos, si tenim en compte la relació mida/inversió. En dos decennis, el municipi s'ha dotat d'un centre de salut obert nit i dia (previst de construir-se en un

altre municipi); un centre de desenvolupament econòmic de dinamització social; unes oficines de la Conselleria d'Agricultura; un polígon industrial; un institut d'educació secundària (que posà en peu de guerra els pobles veïns); un museu etnològic sense horari de visites conegut; una piscina coberta que costarà més d'un milió d'euros a l'erari públic; escultures de Ripollés; quatre depuradores d'aigua; una comissaria de la policia autonòmica; un centre de dia per a persones grans; un heliport per a emergències sanitàries; una plaça de bous de nova construcció...

L'artífex de tot plegat és Francisco Martínez Capdevila, alcalde del municipi des de l'any 1991, alhora que vice-president de la Diputació. Cabolo, malnom amb què és coneguda la seua família i, per extensió, ell mateix, ha cavat un rec per on fa fluir els diners des de Castelló cap a Vall d'Alba sense necessitat d'encarar els tediosos procediments administratius que la resta d'alcaldes han de superar cada volta que volen esgarrapar una inversió. El tracte preferent que reben Martínez i la Vall d'Alba no entra dins les típiques bragues entre PP i PSOE sobre qui es beneficia quan es controla un pressupost; la disjuntiva, en aquest cas, és entre Martínez i la resta d'ajuntaments. Una companya seua de partit, Luisa Oliver, alcaldessa del poble veí de Vilafamés, ho va resumir molt bé fa uns quants anys: "Martínez és un bon alcalde del seu poble, però és un mal vice-president de la Diputació."

Aplacar la dissidència. Milió públic sobre milió públic, la Vall d'Alba ha crescut artificialment per a convertir-se en una mena de capital a petita escala. Si fa mig segle la capacitat tractora de la zona se la disputaven Cabanes, Vilafamés i, en certa mesura, Bell-lloc, avui és la Vall d'Alba que es mira de dalt a baix les poblacions veïnes. El canvi de lideratge és encara més significatiu si es té en compte que la Vall d'Alba ni tan sols era un poble fa 86 anys. No va ser fins l'any 1925 que es va segregar de Vilafamés. La *jovenesa* del municipi, del qual avui depenen sis pedanies, es nota en la fesomia. Sense nucli antic identificable ni cap valor arquitectònic ressenyable, el municipi no passa de ser



PRATS, I CAMPS

Carles Mulet, d'Iniciativa.**L'ex-alcalde d'Atzaneta, Miguel Ángel Carrillo.**

EL TEMPS

Fernando Grande, regidor socialista.

un conjunt de carrers despersonalitzats, un poti-poti on es juxtaposen ara una casa unifamiliar, ara un bloc d'edificis, ara una escultura d'un híbrid bou-trice-ratops de Joan Ripollés, ara una figura sense proporcions de Jaume I, ara una plaça de bous (o "recinte multiusos a l'aire lliure", en estricta nomenclatura burocràtica). Amb tot, hi ha quelcom que dota d'unitat tant d'eclecticisme. Ací i allí, unes plaques informen fèfament que va ser gràcies a l'actual alcalde que tal o tal obra es va poder realitzar. Les plaques, però, no es limiten a deixar constància de les inauguracions. A la plaça de l'Església, una placa informa que foren Francisco Martínez i Carlos Fabra que inauguraren "les obres de remodelació de paviment i instal·lació de gas i substitució d'aigües potables..."; a l'interior del temple religiós, un altra placa ens recorda que foren Martínez i Fabra que feren possible "la remodelació i rehabilitació de la cúpula del campanar i el mecanisme automàtic de les campanes"; i a la pedania de la Montalba, una placa recorda que foren aquest mateix tàndem que impulsaren les obres de sanejament de la pedania. I l'ambició de transcendir no s'acaba ací. En tant que poble de nova creació, la Vall d'Alba no disposava d'una ermita on, com la resta de pobles, hom poguera fer pelegrinatge. Per tal d'homologar-se als municipis veïns, Martínez va impulsar la construcció d'una ermita a la part alta d'una zona coneguda com el paratge Albea (també s'hi alçà un hotel, i un alberg, i una ampliació de l'alberg, i una zona recreativa, i una piscina, i un minigolf, tot amb l'ajuda de la Diputació i la Generalitat) i decidí que s'hi veneraria sant Cristòfol. I per a recordar

obra tan magna, va fer pintar un quadre on es representa la tradicional pujada a l'ermita. Entre els pelegrins es poden identificar sense dificultats els rostres de Carlos Fabra i Francisco Martínez. "Paco Placa", li diuen els qui no se l'estimen, al poble.

Tanmateix, bé se la pot permetre, aquesta disbauxa. Martínez, un home ambiciós fet a si mateix que un dia va decidir de canviar l'adrogueria familiar

pels despatxos i els cotxes oficials, governa el seu municipi amb mà de ferro, bona cosa de personalisme i unes pinzellades de populisme (els matrimonis que celebren les noces d'or els obsequia amb un cap de setmana a Marina d'Or) i folklore ranci ara i adés (és amb ell que s'ha implantat l'elecció de la regina de la tercera edat o una festa de la galania el mes de maig, a imatge de la de les festes de la Magdalena de Castelló).

Inversions a dojo

Martínez ha aconseguit per al municipi que governa inversions milionàries procedents de les conselleries i la Diputació. On uns altres alcaldes malden per a fer valer les seues peticions, el valldalbenc troba les portes obertes. Un repàs del 'Butlletí d'Informació Municipal' (BIM) en dona fe. Aquestes són algunes de les inversions més sucoses:

Construcció d'un nou centre de salut	2,6 milions €	Conselleria de Sanitat
Implantació de nous cicles de FP	2,4 milions €	Conselleria d'Educació
Implantació d'un CEDES	676.000 €	Diputació + fons europeus
Reforma integral de l'ajuntament	616.000 €	Diputació + fons estatals
Reforma de la plaça de l'Església	65.000 €	Diputació de Castelló
Piscina climatitzada	1'1 milions €	Generalitat + Diputació
Comissaria de policia autonòmica	392.000 €	Conselleria de Governació
Passeig de vianants fins a l'ermita	150.000 €	Conselleria d'Infraestructures
Construcció de l'institut de secundària	6,8 milions €	Conselleria d'Educació
Construcció d'un hotel vora l'ermitori	300.000 €	Diputació + Generalitat
Conversió en autovia de la CV15	506.000 €	Conselleria d'Infraestructures
Planta de purins	5,3 milions €	Diputació de Castelló
Heliport	35.000 €	Diputació de Castelló
Construcció d'un alberg vora l'ermitori	420.000 €	Diputació + fons europeus

PRATS I CAMPS



D'esquerra a dreta: vista de la Vall d'Alba; un carrer dedicat a la Diputació (amb faltes d'ortografia); i l'ermita de Sant Cristòfol, dins la qual hi ha el quadre on apareixen Carlos Fabra i Francisco Martínez.

Durant aquests vint anys ha demostrat a bastament la seua capacitat de llevar-se de damunt tots aquells que li fan nosa, sense tenir-ne en compte la inclinació ideològica. Ho va fer fa vint anys, per exemple, quan va fulminar l'associació Dones Endavant en favor de la molt més neutra Asociación de Amas de Casa l'Alba, i hi ha tornat no fa gaire, quan s'ha enemistat amb tota una família de dretes per una herència que ha anat a parar a les seues mans. En aquestes dues dècades ha sabut teixir una xarxa de complicitats i interessos que alguns al municipi qualifiquen directament de "clientelar". El portaveu de l'oposició, Fernando Grande, critica "la compra de voluntats mitjançant la col·locació de persones en determinats llocs de feina. Ací, i a les empreses on ell té influència, hi ha molta gent col·locada a dit. Després se'ls exigeix el vot, a l'interessat o la interessada i a tota la família". Grande assegura, a més, que hi ha una estratègia de persecució als qui estan en desacord amb ell. "Els qui som a la *llista negra* –lament– hem hagut d'anar a treballar fora perquè qui ens contracte corre el risc de perdre el favor de l'alcalde." EL TEMPS ha tractat de posar-se en contacte, sense èxit, amb l'ajuntament per a contrastar aquestes crítiques i algunes altres.

El miratge de la prosperitat. Siga com siga, el control que exerceix sobre tots els ressorts socials li ha reportat un poder quasi omnímode. Les darreres eleccions, aquest fill de mare republicana (Democràcia, diuen que li deien a casa) i ex-cunyat de la cantant Karina, va obtenir 1.248 vots per al PP, contra 464 del PSOE, és a dir, 8 i 3 regidors,

respectivament. Des que arribà al govern municipal, l'any 1991, la distància en vots respecte al PSOE no ha parat de créixer. No és gens estrany. Perquè si bé és cert que les seues formes de governar recorden èpoques passades, també ho és que en el temps que ell ha estat batlle, la Vall d'Alba s'ha transformat com cap altre municipi. Amb Francisco Martínez d'alcalde, aquest municipi de la Plana Alta s'ha dotat del reguitzell d'infraestructures i dotacions abans esmentat, per més que en molts casos estiguen sobre-dimensionades o que el cost-benefici no justifiquen una inversió tal. Sorprenentment, la Vall d'Alba és un municipi amb excés de dotacions: el museu d'etnologia, obert fa uns cinc d'anys, roman tancat i sense horari de visites clar; el centre de dia inaugurat –amb placa– l'agost del 2007, amb una inversió de la Diputació, l'Ajuntament i el Ministeri d'Administracions Públiques de 419.000 milions, es reconvertirà en un "centre pioner per a malalts crònics", després de sis anys tancat; l'alberg que es va construir al paratge de l'Albea té activitat molt esporàdicament; la plaça de bous –pagada amb una embrollada operació urbanística on els qui hi van eixir perdent van ser els propietaris dels terrenys del polígon industrial– només acull tres corregudes de bous l'any; la comissaria de la policia autonòmica, on es van invertir 392.000 euros, no ha obert les portes.

Això, però, importa ben poc a qui no s'ho mire amb ulls crítiques. La creació d'ocupació gràcies al nou polígon i l'entelèquia de la construcció de 2.000 habitatges al voltant d'un camp de golf –projecte ara congelat– han consolidat una imatge de prosperitat social i econòmica inimaginable vint anys enrere.

Beneficiada, a més, per l'escurçament de les distàncies gràcies a la millora en les xarxes de comunicació (per cert, la Generalitat té previst de destinar 506.000 euros per a connectar el poble amb Castelló per autovia), la Vall d'Alba ha deixat de ser una masada i ha esdevingut una *capitaleta*. De fet, alguns dels fills de la generació que emigrà a Castelló fa trenta anys han fet el camí de tornada. Hi ha cap senyal més clar de progrés?

Per a aconseguir tot això i més, ha estat essencial que Martínez combinara la seua tasca d'alcalde amb la vice-presidència de la Diputació de Castelló. El batlle va ser lleial a Fabra quan, a principi dels 90, aquest va emprendre l'assalt a la institució provincial des de l'oposició, i li ho va compensar nomenant-lo després vice-president primer amb les competències d'infraestructures i cooperació (responsabilitats que manté durant la legislatura que ara comença), dues àrees des de les quals es gestiona el gruix del pressupost de la institució. En la solitud del seu despatx a la plaça de les Aules, i difuminat sempre pels estirabots del seu superior, Martínez ha fet i desfet com li ha convingut per al seu poble. El vice-president ha disposat dels plans provincials d'obres i serveis (POIS) i dels convenis singulars (una eina que en teoria només s'hauria d'aplicar en casos molt extraordinaris) al seu gust. Martínez "juga amb avantatge", assegura l'alcalde d'un municipi veí, que prefereix no identificar-se. "Abans que es publiquen les línies de finançament, ell ja ha destinat una partida per a la Vall d'Alba. On nosaltres ens hem de barallar per 100.000 euros, ell només ha d'estampar la signatura. Ens queda la



D'esquerra a dreta: plaça de bous; obres de la piscina coberta; escultura de Ripollés davant l'entrada de l'institut de secundària; i minigolf al paratge d'Albea, vora l'ermita.

misèria", explica. La llista d'obres que s'han fet gràcies a la irrigació de la Diputació és llarga: la piscina climatitzada, una planta de purins, un altra planta de reciclatge de pneumàtics, un hotel, uns pisos tutelats, reformes ací i allà... I no parlem dels camins rurals: a tot el terme pràcticament no n'hi ha cap sense asfaltar. "La voracitat desproporcionada de Martínez ha anat en detriment d'uns altres municipis que tenen el mateix dret que la Vall d'Alba a desenvolupar-se", critica Francesc Colomer, cap de l'oposició a la Diputació. El diputat socialista critica que es pervertesca la missió "reequilibradora" que hauria de tenir la institució provincial, oimés si tenim en compte que Castelló presenta importants desequilibris entre la costa i l'interior. Martínez, lamenta Colomer, "no té una visió integral ni solidària del territori. Com a responsables d'infraestructures i cooperació hauria de ponderar objectivament les circumstàncies de cada municipi i no decidir sempre en benefici del seu poble". I afegeix: "Hi ha municipis que tardaran cinquanta anys a rebre de la Diputació la quantitat que ha rebut la Vall d'Alba."

Drenar els veïns. Les *fites* de la Vall d'Alba són mirades amb una barreja de desconcert i enuig des dels municipis veïns. Més enllà de la legítima defensa dels interessos del seu municipi, s'ha escampat l'opinió que Martínez ha fet valer la seua posició a la Diputació per a acaparar molts milions de diners públics. La disconformitat va més enllà de la tradicional enveja entre pobles veïns. Segons Carles Mulet, responsable d'Iniciativa a les comarques de Castelló i natural de Cabanes, Martínez "ha

arrambat tots els recursos". "Tot ho fa a la seua mesura", apunta. I posa com a exemple, entre molts altres, dos consorcis d'aigües creats recentment des de la Diputació a l'esquena dels municipis i que són presidits per Martínez. De tots dos consorcis forma part la Vall d'Alba –que té dificultats de recursos hídrics– i més municipis –on sí que disposen d'aigua suficient. "Diuen que volen 'compartir' l'aigua –lamenta Mulet–, però en realitat volen disposar de l'aigua de tots els pobles del voltant i així no trobar-se amb cap limitació per a fer determinats desenvolupaments urbanístics."

"La Vall d'Alba ha crescut gràcies als diners que no han arribat a la resta dels municipis." Ho diu Miguel Ángel Carrillo. Aquest mecànic va ser alcalde pel PP d'Atzeneta del Maestrat –un poble de l'interior, a vint quilòmetres de la Vall d'Alba–, entre el 1999 i el 2002, any en què va dimitir a conseqüència de l'ambició acaparadora del municipi de Martínez. L'enrenou que provocà la seua renúncia fou un dels millors reflexos de la tensió que s'ha anat covant entre la Vall d'Alba i els seus veïns. Fins aleshores, Atzeneta rebia alumnes dels primers cursos d'ESO procedents de les localitats de Culla, Benafígus i Xodos. La construcció d'un institut de secundària a la Vall d'Alba va fer que la Conselleria d'Educació reassignara tots els alumnes al nou centre. Els pares s'hi negaren i la pressió popular va ser tal que Carrillo, arran de la negativa de la conselleria de mantenir l'organització anterior, dimití. "Em devia al poble", diu avui Carrillo, que no nega certa admiració per Martínez, a qui qualifica de "supercalde".

Perquè, més enllà de la seua influència a la diputació, el *supercalde* ha aconseguit en aquests vint anys que la Vall d'Alba esdevinga parada obligada per a presidents de la Generalitat i consellers de totes les àrees. La desfilada de responsables polítics (fins i tot José María Aznar hi ha plantat els peus) pels carrers de la Vall d'Alba és habitual, ja siga per a inaugurar un alberg o per a fer seguiment d'unes obres. Només la legislatura passada, Francisco Camps hi passà per a inaugurar un centre de salut de 24 hores que ha costat 2,4 milions d'euros; Alejandro Font de Mora inaugurà les obres d'un nou edifici (que costarà 2,5 milions) per a impartir-hi cicles de formació professional; Serafín Castellano donà el vist-i-plau a una de les dues comissaries de policia autonòmica que hi haurà a Castelló (l'altra és a Benicarló); Belén Juste hi certificarà l'avanç de les obres de la piscina coberta on la Generalitat ha invertit mig milió d'euros; Maritina Hernández hi féu parada per a comprovar el bon funcionament de l'oficina comarcal d'Agricultura, Pesca i Alimentació (Ocapa)... En total, segons el *Butlletí d'Informació Municipal*, la Vall d'Alba, amb menys de 3.000 habitants, gestiona inversions per valor de 12,5 milions d'euros. "L'estratègia és de fa molts anys la mateixa: concentrar més i més serveis a la Vall d'Alba –critica Carles Mulet–. Tenen una concepció perversa del territori."

Qui sap si en la ment de Martínez la pròxima fita no és portar la mar Mediterrània fins a la vora del seu poble. De passeig marítim, si més no, ja en tenen.

Violeta Tena